

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

На седници Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду, одржаној 18. јуна 2026. године, именована је Комисија за преглед и оцену докторске дисертације кандидата Горана Лукића под насловом „**Праће новца као претња Западном Балкану – случај Републике Србије**“, у саставу: проф. др Драган Симић, редовни професор Универзитета у Београду - Факултета политичких наука; проф. др Марко Дашић, ванредни професор Универзитета у Београду - Факултета политичких наука; проф. др Вера Арежина, ванредни професор Универзитета у Београду - Факултета политичких наука; и проф. др Горан Бошковић, редовни професор Криминалистичко-полицијског универзитета у Београду.

Комисија је прегледала и оценила наведену дисертацију, те на основу мишљења свих чланова једногласно подноси Наставно-научном већу Универзитета у Београду - Факултета политичких наука:

ИЗВЕШТАЈ

о прегледу и оцени докторске дисертације

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Основни подаци о кандидату

Горан Лукић је рођен 10. јула 1983. године у Новом Саду. Основну школу завршио је у Темерину са одличним успехом, а Средњу школу унутрашњих послова у Сремској Каменици као ђак генерације и први у рангу 31. класе. Дипломирао је на Криминалистичко-полицијској академији као први студент генерације, са просечном оценом 9,82.

Даље стручно и академско усавршавање наставио је на Универзитету у Београду – Факултету политичких наука, где је завршио специјалистичке струковне студије из области међународног хуманитарног права и права људских права, као и мастер академске студије из области међународне безбедности. Након тога уписао је докторске академске студије на студијском програму Међународне и европске студије.

У Министарству унутрашњих послова Републике Србије запослен је од 2007. године. Професионалну каријеру започео је у Управи саобраћајне полиције, након чега

је од 2009. до 2018. године обављао послове криминалистичког инспектора за сузбијање прања новца. Од 2018. до 2021. године био је шеф Одсека за борбу против високе корупције у Служби за борбу против организованог криминала Управе криминалистичке полиције. Потом је обављао послове главног координатора у Бироу директора полиције и у Сектору за међународну сарадњу, европске послове и планирање. Од 1. новембра 2022. године упућен је у Мисију Републике Србије при Европској унији у Бриселу као представник Министарства унутрашњих послова Републике Србије, где и данас ради.

Од 2015. године поседује међународни сертификат специјалисте за спречавање прања новца (*Certified Anti-Money Laundering Specialist – CAMS*). Налази се и на листи експерата Организације за европску безбедност и сарадњу (*OSCE*) за област сузбијања финансијског криминала и прања новца.

У оквиру бројних пројеката био је ангажован од стране *OSCE*-а, Канцеларије Уједињених нација за питања дроге и криминала (*UNODC*) и Агенције Европске уније за обуку органа за спровођење закона (*CEPOL*) као предавач на обукама намењеним полицијским службеницима, јавним тужиоцима и судијама. Учествовао је и у изради стручних приручника за потребе обука, као и на већем броју домаћих и међународних стручних скупова.

Аутор је два издања Приручника за оспособљавање полицијских службеника за рад на спречавању и сузбијању кривичних дела са елементима корупције, израђених за потребе Министарства унутрашњих послова Републике Србије 2018. и 2019. године.

Области његовог професионалног и научног интересовања обухватају спречавање и сузбијање прања новца, финансијски криминал, борбу против корупције, организовани криминал, међународну безбедност и сарадњу у области унутрашњих послова, као и процес приступања Републике Србије Европској унији, са посебним фокусом на Поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност.

Објављени радови кандидата

1. „Значај регионалних иницијатива Југоисточне Европе у супротстављању организованом криминалу“, *Безбедност*, бр. 1/2014, Београд, 2014. (M52)
2. „Међународни стандарди за супротстављање прању новца са освртом на Републику Србију“, *Безбедност*, vol. 62, бр. 3/2020, Београд, 2020. (M51)
3. Шебек В., Лукић Г., “Legal Aspects of Communication in Healthcare with Special Reference to the Patient’s Right to Information” In *Legal Tradition and New Legal Challenges: Book of Abstracts*, Novi Sad: Faculty of Law, Publishing Centre, 2022. (M34)
4. Арежина В., Лукић Г., “Effectiveness of Interviews in Crisis Prevention and Detection” *The Policy of National Security*, vol. 28, бр. 1/2025, Београд, 2025. (M24)

Основни подаци о дисертацији

Одлуком Универзитета у Београду - Већа научних области правно-економских наука, од 1. јула 2020. године, потврђене су претходне одлуке надлежних тела Факултета политичких наука и дата је сагласност на предлог теме докторске дисертације кандидата Горана Лукића под насловом „Праће новца као претња Западном Балкану - случај Републике Србије“.

Следећи прихваћену пријаву теме, кандидат је систематично спровео истраживање сложене и актуелне проблематике праћа новца. Дисертација је урађена у складу са Упутством о облику и садржају докторске дисертације која се брани на Универзитету у Београду. Према Правилнику о академској честитости Универзитета у Београду - Факултета политичких наука, дисертација је прошла проверу оригиналности применом програма iThenticate. Установљено је да рад не садржи неправилно преузимање из других извора. Комисија закључује да је научни рад написан самостално и академски честито и да је резултат ауторовог изворно осмишљеног и спроведеног истраживања.

Комисија констатује да је у погледу форме дисертација урађена у складу са правилима Универзитета у Београду и Факултета политичких наука. Рад броји укупно 214 страна, од чега основни текст са списком литературе има 193 стране. Списак коришћене литературе и извора обухвата 145 библиографских јединица. Рад садржи насловне странице, податке о ментору и члановима комисије, апстракте на српском и енглеском језику, кључне речи, научну област и ужу научну област, УДК број 336.7:343.9(34:327.7/8)(497), садржај, закључак, литературу и прилог.

Дисертација представља заокружену логичку, научну и методолошку целину. Поред увода и закључка, састоји се од пет глава: Појавни облици праћа новца; Међународни субјекти и стандарди за супротстављање праћу новца; Нормативни оквири за супротстављање праћу новца у Републици Србији; Упоредно-правни приказ система супротстављања праћу новца појединих земаља Западног Балкана; и Претње и ризици од праћа новца по Западни Балкан - резултати истраживања.

2. Предмет и циљ дисертације

Комисија налази да је предмет докторске дисертације праће новца као претња стабилности и безбедности држава Западног Балкана, са посебним освртом на Републику Србију. Кандидат полази од чињенице да се праће новца у ужем смислу може посматрати као процес укључивања незаконито стечене имовине у легалне економске токове. Међутим, у ширем друштвеном и безбедносном смислу, праће новца представља механизам којим се криминалне структуре економски оснажују, обезбеђују континуитет незаконитих активности, продиру у легалну привреду, утичу на институције и дугорочно нарушавају владавину права, економску стабилност и безбедност државе.

Праће новца је повезано са претходном криминалном делатношћу и подразумева прикривање постојања, природе, порекла и намене незаконито стечених средстава, њихову трансформацију, пребацивање, размену, мешање са легалним средствима или

укључивање у легалне финансијске и привредне токове на други начин. Крајњи циљ јесте да се обезбеди несметано коришћење прихода од криминалне делатности и умањи могућност откривања предикатног кривичног дела и одузимања незаконито стечене имовине.

Кандидат указује да последице прања новца превазилазе економску сферу. Оне могу обухватити подривање стабилности, транспарентности и ефикасности финансијског система, економске поремећаје, нарушавање лојалне тржишне конкуренције, ерозију демократских институција, слабљење владавине права, угрожавање реформских процеса, смањење инвестиција, губитак угледа државе и повећање ризика по регионалну безбедност. На тај начин, прање новца представља не само последицу криминалне активности, већ и услов њеног даљег развоја и ширења.

Теоријска полазишта дисертације заснивају се на савременим приступима у студијама безбедности, са посебним ослоном на Копенхашку школу и радове Берија Базана и Олеа Вејвера, као и на поједине поставке Велшке школе студија безбедности. Полазећи од превазилажења искључиво државоцентричног приступа, кандидат прање новца разматра као транснационалну претњу која погађа више сектора безбедности и чије последице не остају ограничене на границе националних финансијских и кривичноправних система.

Основно истраживачко питање формулисано је на следећи начин: да ли прање новца представља претњу и какве ефекте ствара на стабилност и безбедност система држава Западног Балкана, са посебним освртом на Републику Србију? Просторни оквир истраживања обухвата регион Западног Балкана, односно Републику Србију, Босну и Херцеговину, Црну Гору и Републику Северну Македонију. Временски оквир истраживања односи се на период од 2010. године до времена завршетка рада.

Научни циљ истраживања јесте да се установе, опишу и анализирају ефекти прања новца на регионалну безбедност, да се укаже на могуће начине ублажавања ризика, као и да се утврде тенденције будућих ефеката прања новца на стабилност и безбедност држава Западног Балкана. Посебан научни значај рада огледа се у повезивању криминолошких, кривичноправних, економских, институционалних и безбедносних аспеката појаве, као и у настојању да се прање новца не разматра искључиво као национални, већ и као регионални и транснационални безбедносни проблем.

Друштвени циљ истраживања огледа се у указивању да је за ефикасније супротстављање прању новца потребно предузимање заједничких и усаглашених активности држава региона, као и у формулисању смерница за унапређење сарадње. Резултати рада усмерени су на јачање превентивних и репресивних мера, унапређење финансијских истрага, ефикаснију размену података, јачање надзора над ризичним секторима и развој стручних капацитета надлежних институција.

Методолошки оквир дисертације прилагођен је сложености предмета истраживања. Истраживање је квантитативног и квалитативног карактера. Тежишно је примењена компаративна метода, док су за прикупљање података коришћене анализа садржаја и анкета. Анализа садржаја обухватила је научну и стручну литературу, међународне конвенције, стандарде, директиве Европске уније, националне прописе, националне процене ризика, извештаје релевантних међународних тела и званичне податке институција. Анкетно истраживање спроведено је на узорку од 164 испитаника, које

чине експерти и лица повезана са системом супротстављања прању новца у Републици Србији и појединим државама Западног Балкана.

Применом овако постављеног методолошког приступа обезбеђено је да дисертација не остане на нивоу нормативног или теоријског приказа. Комбиновањем секундарних и примарних извора података, кандидат је омогућио међусобно допуњавање и проверу налаза, што повећава поузданост изведених закључака. Квантитативна анализа коришћена је за статистичко сагледавање појединих ефеката и ставова испитаника, док је квалитативна анализа омогућила тумачење институционалних, правних и безбедносних аспеката појаве.

Кандидат је приликом операционализације предмета истраживања посебно водио рачуна о томе да се појам претње не сведе само на непосредну материјалну штету. Прање новца може да произведе кумулативне ефекте који се испољавају током дужег временског периода: деформацију тржишних механизма, стварање нелојалне конкуренције, јачање привредних субјеката чије пословање није засновано на законитим изворима прихода, повећање коруптивног притиска и постепено слабљење поверења у институције. Овакво разумевање предмета омогућило је да се резултати рада тумаче у ширем безбедносном контексту.

Регионални приступ истраживању оправдан је природом незаконитих финансијских токова. Средства проистекла из криминалних активности могу се кретати кроз више држава, користити различите правне форме, рачуне, посреднике и пословне односе, као и разлике у законодавству и институционалним капацитетима. Због тога је кандидат анализирао не само степен нормативне усклађености појединачних држава, већ и потребу да се развијају механизми оперативне сарадње, благовремене размене информација и заједничког препознавања нових типологија прања новца.

Комисија налази да је избор метода усклађен са предметом истраживања. Анализа садржаја омогућила је систематизацију теоријских ставова, међународних стандарда и националних решења; компаративна метода идентификовање сличности и разлика између система држава региона; док је анкетно истраживање омогућило да се нормативни и институционални налази упореде са перцепцијама лица која располажу релевантним професионалним искуством. Примена факторске анализе додатно је продубила обраду прикупљених података.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У складу са дефинисаним предметом истраживања, постављеним циљевима и основним истраживачким питањем, кандидат је формулисао општу и три посебне хипотезе. Њихова провера спроведена је кроз теоријску анализу, упоредно-правни приступ, анализу међународних стандарда, националних прописа и процена ризика, као и кроз емпиријско истраживање.

Општа хипотеза гласи: прање новца представља претњу стабилности и безбедности држава Западног Балкана, самим тим и Републици Србији. Предузимањем заједничких активности и сарадњом држава у региону може се ублажити наведена претња.

Кандидат је потврдио општу хипотезу показујући да праће новца има вишедимензионалне ефекте, који се не исцрпљују у непосредним економским последицама. Праће новца омогућава репродукцију криминалне моћи, јачање организованих криминалних структура, продор незаконитог капитала у легалну привреду, стварање услова за коруптивне утицаје и слабљење институционалног интегритета. Истовремено, сличност ризика, предикатних кривичних дела, модалитета и ризичних сектора у државама Западног Балкана показује да национални одговори нису довољни без координисане регионалне и међународне сарадње.

Прва посебна хипотеза гласи: праће новца представља претњу стабилности и безбедности држава Западног Балкана.

Прва посебна хипотеза потврђена је анализом безбедносних, институционалних и економских последица праћа новца. Истраживање показује да интеграција незаконито стечених средстава у легалне токове може да наруши тржишну конкуренцију, утиче на финансијску стабилност, повећа ризик од корупције, ослаби поверење у правни поредак и угрози реформске процесе. На регионалном нивоу, транснационална природа организованог криминала и незаконитих финансијских токова условљава потребу за заједничким одговором држава Западног Балкана.

Друга посебна хипотеза гласи: праће новца у почетку остварује позитивне, али дугорочно посматрано и у коначном негативне ефекте на стабилност и безбедност држава Западног Балкана.

Кандидат је потврдио и другу посебну хипотезу. Незаконити токови капитала могу створити привид краткорочне економске користи кроз повећање ликвидности, улагања у грађевинарство, промет непокретности или друге секторе. Међутим, дугорочне последице су негативне: нарушавање лојалне конкуренције, слабљење финансијског сектора, корупција, институционална зависност, губитак поверења у правни поредак и угрожавање економског суверенитета. Стога привидни краткорочни ефекти не могу да умање чињеницу да праће новца дугорочно подрива стабилност државе.

Трећа посебна хипотеза гласи: стварањем услова за унапређење превентивних и репресивних мера у борби против праћа новца обезбеђују се повољнији услови за слободан проток људи и капитала, роба и услуга.

Трећа посебна хипотеза је такође потврђена. Унапређење превентивних и репресивних мера не представља ограничење легалних економских токова, већ предуслов њихове заштите, стабилности и одрживости. Превентивни механизми, засновани на процени ризика, препознавању сумњивих активности, надзору над обвезницима и контроли ризичних сектора, представљају прву линију заштите финансијског система. Репресивни одговор мора бити заснован на ефикасним финансијским истрагама, доказивању кривичног дела, идентификовању и одузимању незаконито стечене имовине и казненој политици која има стварни одвраћајући ефекат.

Комисија оцењује да је хипотетички оквир логично изведен из предмета и циљева истраживања. Хипотезе су јасно повезане са теоријским делом рада, упоредном анализом националних система и емпиријским налазима. Нарочито је значајно што кандидат праће новца не своди на једнодимензионални кривичноправни проблем, већ анализира његове ефекте на економску, политичку, социјалну и безбедносну стабилност.

Провером постављених хипотеза кандидат је показао да се ефикасност система не може мерити само бројем донетих прописа или формалним степеном усклађености са међународним стандардима. Подједнако су значајни институционални капацитети, квалитет аналитичког рада, међусобна повезаност надлежних органа, благовремено поступање, квалитет доказа и способност да се незаконито стечена имовина идентификује и одузме. На овај начин хипотетички оквир је повезан са конкретним практичним питањима функционисања система.

Истраживање је такође потврдило значај континуиране едукације. Сложеност финансијских токова, развој дигиталних услуга, употреба виртуелне имовине и могућност злоупотребе различитих корпоративних структура захтевају стално усавршавање полицијских службеника, тужилаца, судија, запослених у финансијским институцијама, надзорних органа и професионалних посредника. Едукација је ефикасна када повезује нормативна знања са студијама случаја, типологијама и практичним аналитичким алатима.

4. Кратак опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације

Докторска дисертација кандидата Горана Лукића структурирана је у складу са предметом, циљевима и постављеним хипотезама. Рад садржи увод и методологију истраживања, пет тематских глава, закључак, списак коришћене литературе и прилог. Структура рада омогућава постепено кретање од општег разумевања феномена прања новца ка анализи његових конкретних последица по стабилност и безбедност држава Западног Балкана.

Увод и методологија истраживања

У уводном делу кандидат образлаже значај теме и указује на чињеницу да прање новца представља један од најозбиљнијих изазова савременог друштва на националном, регионалном и међународном нивоу. Његов утицај не огледа се само у економским последицама, већ и у нарушавању безбедносне структуре држава, јачању организованог криминала и корупције, као и слабљењу институција надлежних за владавину права.

Кандидат образлаже сопствену професионалну и научну мотивацију за бављење овом темом и указује на потребу да се практично искуство у области безбедности допуни научним приступом. У методолошком делу прецизирани су предмет и циљеви истраживања, просторно и временско одређење предмета, истраживачко питање, научни и друштвени допринос, методе истраживања и хипотетички оквир. Кандидат образлаже примену комбинованог квантитативног и квалитативног приступа, компаративне методе, анализе садржаја и анкетног истраживања на узорку од 164 испитаника.

I Појавни облици прања новца

У првој глави кандидат анализира појам прања новца и различите приступе његовом дефинисању. Издваја основне карактеристике ове појаве: условљеност претходном криминалном делатношћу, прикривање постојања, природе и порекла нелегално стечених средстава, укључивање тих средстава у легалне финансијске токове и омогућавање несметаног коришћења прихода од криминалне делатности. Кандидат прање новца одређује као специфичан облик финансијског и економског криминалитета, који има шири безбедносни значај.

У оквиру ове главе размотрене су фазе прања новца - полагање, раслојавање и интеграција. Кандидат указује да је реч о аналитичкој подели која помаже разумевању процеса, али да се фазе у пракси не морају увек појавити као строго одвојене и линеарне целине. Оне се могу преклапати, понављати и прилагођавати конкретним околностима, врсти предикатног кривичног дела, расположивим каналима и мерама контроле.

Посебан део прве главе посвећен је модалитетима и техникама прања новца. Кандидат приказује изузетну променљивост и прилагодљивост техника, од једноставних готовинских трансакција до сложених међународних шема које укључују правна лица, професионалне посреднике, банкарске трансакције и друге механизме преноса и плаћања, некретнине, игре на срећу, дигиталну имовину и друге облике прикривања порекла средстава. Указује се да развој савремених технологија и глобална повезаност финансијских институција истовремено олакшавају легалне токове и стварају нове могућности за злоупотребе.

II Међународни субјекти и стандарди за супротстављање прању новца

Друга глава посвећена је развоју међународног нормативног и институционалног оквира. Кандидат анализира улогу међународних субјеката у успостављању стандарда за спречавање и сузбијање прања новца, као и најважније међународне конвенције. Посебно су размотрене Конвенција Уједињених нација о противзаконитом промету опојних дрога и психотропних супстанци из 1988. године, Конвенција Уједињених нација против транснационалног организованог криминала и допунски протоколи из 2000. године и Конвенција Савета Европе о прању, тражењу, заплени и одузимању прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма из 2005. године.

Кандидат затим анализира препоруке Радне групе за финансијску акцију - *FATF*, извештаје Комитета Савета Европе *MONEYVAL* и директиве Европског парламента и Савета Европске уније. Посебно се указује на значај приступа заснованог на процени ризика, обавезе финансијских и нефинансијских институција, потребу за благовременим пријављивањем сумњивих трансакција, паралелним финансијским истрагама, идентификовањем стварних власника, одузимањем имовине и ефикасном међународном разменом информација.

Ова глава показује да се савремени систем супротстављања прању новца заснива на идеји да државе морају разумети сопствене претње, рањивости и ризике, како би мере које примењују биле сразмерне стварним потребама. Истовремено, национални системи не могу бити делотворни ако су изоловани, јер прање новца по правилу користи разлике у прописима, капацитетима и праксама појединих јурисдикција.

III Нормативни оквири за супротстављање прању новца у Републици Србији

Трећа глава представља централни део анализе националног система. Кандидат приказује развој и структуру нормативног оквира за супротстављање прању новца у Републици Србији и анализира улогу релевантних субјеката у откривању, спречавању и сузбијању ове појаве. Размотрени су механизми превенције, улога Управе за спречавање прања новца, органа гоњења, судова, надзорних органа и обвезника, као и значај њихове координације и размене података.

Посебна пажња посвећена је индикаторима за препознавање сумњивих активности и њиховој улози у благовременом реаговању. Кандидат анализира одговорност за привредне преступе и прекршаје, као и кривичноправну одговорност за прање новца. Детаљно се разматрају елементи кривичног дела, проблеми откривања и доказивања, однос прања новца и предикатних кривичних дела и значај финансијских истрага за идентификовање, замрзавање и одузимање имовине проистекле из криминалне активности.

Нормативна анализа допуњена је анализом података Републичког завода за статистику и годишњих извештаја јавних тужилаштава за кривично дело прања новца. Кандидат врши упоредну анализу расположивих података и указује на значај доследног прањења резултата рада институција. Комисија посебно оцењује вредност приступа којим се формално постојање прописа повезује са питањем њихове стварне примене, квалитета истрага, институционалних капацитета и ефеката казнене политике.

IV Упоредно-правни приказ система супротстављања прању новца појединих земаља Западног Балкана

Четврта глава садржи упоредно-правну анализу система Босне и Херцеговине, Црне Горе и Републике Северне Македоније. За сваку од наведених држава анализирани су нормативни оквири, улога релевантних субјеката у откривању, спречавању и сузбијању прања новца, одговорност за прекршаје и кривичноправна одговорност. Централни национални контекст анализе остаје Република Србија, док регионални приказ омогућава потпуније разумевање заједничких изазова и националних специфичности.

Упоредна анализа показује да државе региона имају слична нормативна решења и заједничко одређење за усклађивање са међународним стандардима, али и различите институционалне моделе, капацитете за финансијске истраге и практичне изазове у примени прописа. Заједничко за све анализираних система јесте потреба за унапређењем међуинституционалне сарадње, надзора над финансијским и нефинансијским сектором, практичне примене међународних стандарда и развоја регионалне оперативне сарадње.

Компаративни приступ има посебан значај за основну аргументацију дисертације, јер потврђује да транснационална природа прања новца захтева не само развијене

националне механизме већ и координисан регионални одговор. Криминалне структуре користе различите јурисдикције, пословне форме и финансијске токове, због чега неуједначеност стандарда, ограничена размена информација или недовољна координација могу створити простор за избегавање контроле.

V Претње и ризици од прања новца по Западни Балкан - резултати истраживања

Пета глава представља централни емпиријски део дисертације. У њој су анализиране претње и ризици од прања новца по безбедност Западног Балкана, процене ризика у Републици Србији и појединим државама региона, као и резултати истраживања спроведеног путем упитника. Након приказа демографских карактеристика узорка, кандидат анализира ставове испитаника о предикатним кривичним делима, секторима улагања незаконито стечених средстава, процени претње, препознавању фаза прања новца, модалитетима, највећим ризицима и улози корупције.

Посебно су размотрене растуће претње, изазови и препреке у супротстављању прању новца, казнена политика у пресудама, видови едукације, последице прања новца по стабилност и безбедност земље, значај заједничких мера и сарадње држава Западног Балкана и однос превентивних и репресивних мера. Истраживање указује на значај некретнина, банкарских производа, мењачница, платних институција, адвоката, рачуновођа, игара на срећу, виртуелне имовине и небанкарских платних платформи као области које захтевају посебну пажњу у процени ризика и надзорним активностима.

Кандидат примењује и експлоративну факторску анализу како би детаљније испитао структуру ставова испитаника и издвојио латентне димензије перцепције прања новца, његових извора, механизма, препрека и облика едукације. Факторска анализа примењена је у односу на предикатна кривична дела, секторе улагања, изазове и препреке у супротстављању прању новца, као и негативне ефекте интеграције незаконитог капитала у финансијски систем. На тај начин емпиријски део рада превазилази дескриптивно приказивање резултата и добија додатну аналитичку дубину.

У завршном делу главе кандидат систематизује закључке емпиријског истраживања и повезује их са теоријским, нормативним и упоредно-правним делом дисертације. Резултати показују висок степен усклађености између званичних националних процена ризика, теоријских ставова и перцепције испитаника у погледу кључних претњи, ризичних сектора, последица и институционалних слабости. Управо ова повезаност различитих извора сазнања представља једну од значајних вредности дисертације.

Закључак

У закључку кандидат сумира резултате теоријског, нормативног, упоредно-правног и емпиријског истраживања и оцењује степен потврђености постављених хипотеза. Закључује да прање новца представља сложен, динамичан и транснационални феномен са непосредним и дугорочним последицама по стабилност и безбедност држава Западног Балкана. Ефикасно супротстављање захтева интегрисан приступ који обухвата

нормативни оквир, институционалну сарадњу, међународну и регионалну координацију, финансијске истраге, одузимање имовине, надзор над ризичним секторима, анализу нових технологија и континуирану едукацију.

Кандидат наводи и ограничења истраживања, која се пре свега односе на чињеницу да емпиријски део анализира перцепцију испитаника, структуру и величину узорка и динамичну природу прања новца. Ова ограничења не умањују вредност рада, већ указују на правце будућих истраживања: дубљу анализу појединачних сектора високог ризика, ефикасности финансијских истрага, одузимања имовине, судске праксе, регионалне сарадње у конкретним предметима и нових националних процена ризика.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација кандидата Горана Лукића представља целовиту, систематичну и аналитички утемељену студију прања новца као безбедносне претње за државе Западног Балкана, са посебним освртом на Републику Србију. Комисија налази да су остварени резултати истраживања теоријске, методолошке и практичне природе и да доприносе проширивању научног фонда у области политичких наука, међународних и безбедносних студија.

Први значајан допринос дисертације огледа се у концептуализацији прања новца као вишедимензионалне безбедносне претње. У домаћој и регионалној литератури прање новца је често проучавано кроз појавне облике, нормативни оквир, методе откривања и доказивања или међународне стандарде. Кандидат ову појаву смешта у шири оквир регионалне безбедности и показује да незаконити финансијски токови могу да омогуће репродукцију криминалне моћи, продуже деловање организованих криминалних група, повећају ризик од коруптивних утицаја и ослабе интегритет институција.

Други допринос рада представља повезивање савремених безбедносних приступа са анализом прања новца. Ослањањем на поставке Копенхашке школе и савремено разумевање транснационалних претњи, кандидат показује да прање новца не погађа само финансијски сектор. Његови ефекти обухватају економску стабилност, политичке институције, владавину права, реформске процесе, поверење грађана и регионалну безбедност. На овај начин рад превазилази уско секторско посматрање појаве.

Трећи допринос дисертације огледа се у систематизацији међународних стандарда и анализи њиховог утицаја на националне системе. Кандидат повезује релевантне конвенције Уједињених нација и Савета Европе, препоруке *FATF*-а, механизме *MONEYVAL*-а и правне тековине Европске уније са развојем нормативног и институционалног оквира Републике Србије. На тај начин пружен је преглед сложеног система стандарда и механизма који обликују националне политике у области спречавања и сузбијања прања новца.

Четврти допринос представља детаљна анализа нормативног и институционалног оквира Републике Србије. Кандидат не остаје на приказу прописа, већ анализира улогу релевантних субјеката, индикаторе за препознавање сумњивих активности, одговорност за привредне преступе и прекршаје, кривичноправну одговорност, проблеме откривања

и доказивања и значај финансијских истрага. Посебну вредност има упоредна анализа података Републичког завода за статистику и извештаја јавних тужилаштава, којом се нормативни оквир повезује са практичним функционисањем система.

Пети допринос огледа се у регионалном и упоредно-правном приступу. Анализом система Босне и Херцеговине, Црне Горе и Републике Северне Македоније, уз централни фокус на Републику Србију, кандидат идентификује заједничке изазове и специфичности националних модела. Ова анализа представља основу за формулисање препорука за унапређење регионалне сарадње и заједничког одговора на транснационалне токове незаконитог капитала.

Шести допринос представља емпиријско истраживање спроведено на узорку од 164 испитаника. Кандидат анализира ставове и процене релевантних актера у вези са предикатним кривичним делима, ризичним секторима, улогом корупције, модалитетима прања новца, препрекама у раду надлежних органа, казненом политиком, значајем едукације и односом превентивних и репресивних мера. Применом факторске анализе издвојени су кључни обрасци у ставовима испитаника, чиме је додатно оснажена аналитичка вредност истраживања.

Посебна оригиналност рада огледа се у примени експлоративне факторске анализе, којом су идентификоване латентне димензије перцепције прања новца, његових извора, механизма, препрека и облика едукације. На тај начин кандидат није само приказао ставове испитаника, већ је настојао да утврди дубље структуре које објашњавају начин на који релевантни актери препознају ризике и слабости система. Овај приступ доприноси научној утемељености изведених закључака и отвара простор за даља специјализована истраживања.

Седми допринос дисертације огледа се у препознавању ризичних сектора и нових изазова. Истраживање указује да се савремени облици прања новца све више ослањају на сложене пословне структуре, дигитализоване финансијске услуге и правно дозвољене форме које могу бити злоупотребљене ради прикривања стварног порекла капитала. Некретнине, банкарски производи, мењачнице, платне институције, професионални посредници, игре на срећу, виртуелна имовина и небанкарске платне платформе идентификовани су као области које захтевају пажљиво праћење и прилагођавање мера контроле.

Осми допринос огледа се у анализи краткорочних и дугорочних ефеката прања новца. Кандидат показује да незаконити токови капитала могу створити привид привременог економског оживљавања, али да дугорочно доводе до нарушавања тржишне конкуренције, слабљења финансијског сектора, корупције, институционалне зависности, губитка поверења у правни поредак и угрожавања економског суверенитета. Ова анализа представља важан основ за разумевање због чега се прање новца мора третирати као приоритетан безбедносни и институционални изазов.

Девети допринос представља формулисање практично применљивих препорука. Рад указује на потребу даљег унапређења правних и институционалних мера, јачања оперативних и аналитичких капацитета, спровођења паралелних финансијских истрага, ефикаснијег одузимања незаконито стечене имовине, боље размене информација, континуиране едукације и унапређења казнене политике. Истиче се потреба да обуке

буду засноване на студијама случаја, типологијама и практичним примерима, а не само на нормативном приказу прописа.

Друштвени допринос истраживања произлази из чињенице да ефикасно супротстављање прању новца представља важан предуслов за заштиту владавине права, економске стабилности и безбедности. Резултати рада могу бити корисни надлежним државним органима, финансијским институцијама, регулаторним телима, истраживачима и доносиоцима одлука. Идентификовани ризични сектори могу послужити као основ за прецизније усмеравање надзора, док идентификоване препреке тј. недостатак кадрова, техничких алата, стручних капацитета и недовољна сарадња, могу бити основ за институционалне реформе.

Комисија посебно истиче да је кандидат у дисертацији успешно повезао теоријски оквир, нормативну анализу, упоредни приступ и емпиријско истраживање. Рад представља резултат вишегодишњег научноистраживачког и професионалног ангажовања кандидата. Његова вредност огледа се не само у систематизацији постојећих сазнања, већ и у формулисању закључака који су релевантни за даљи развој научне мисли и унапређење праксе.

Комисија налази да ограничења истраживања, која је кандидат јасно навео, не умањују научну вредност рада. Чињеница да емпиријски део анализира перцепцију испитаника, као и структура и величина узорка, захтевају одговарајућу меру опреза приликом генерализације резултата. Ипак, узорак од 164 испитаника омогућава релевантно сагледавање ставова, док повезивање резултата са националним проценама ризика, теоријским приступима и нормативном анализом обезбеђује шири аналитички контекст.

Правци будућих истраживања логично произлазе из резултата дисертације. Они могу обухватити дубљу анализу појединачних сектора високог ризика, посебно некретнина, виртуелне имовине, платних платформи, игара на срећу и професионалних посредника; истраживање ефикасности финансијских истрага и одузимања имовине; анализу судске праксе у предметима прања новца; као и праћење регионалне сарадње у конкретним предметима. Посебан значај имала би упоредна анализа нових националних процена ризика држава Западног Балкана.

Комисија истиче да рад може послужити као полазна основа за даље истраживање начина на који се међународни стандарди преводе у конкретне институционалне праксе и мерљиве резултате. На основу резултата ове дисертације, могуће је прецизније усмеравати надзорне активности, утврђивати приоритете у области финансијских истрага, развијати смернице за поступање обвезника и планирати стручне обуке, и друго.

Посебно је значајна анализа односа превентивних и репресивних механизма. Кандидат показује да се ове две групе мера не могу посматрати одвојено. Квалитетно препознавање ризика и сумњивих активности повећава могућност благовременог реаговања органа гоњења, док резултати истрага, судска пракса и нове типологије морају повратно утицати на унапређење превентивног система. Делотворност се постиже тек када су све фазе система међусобно повезане.

Дисертација указује и на важност одузимања имовине проистекле из кривичног дела. Уколико криминалне структуре задрже економску корист, чак и након откривања и санкционисања појединачних извршилаца, задржавају способност да наставе незаконите

активности и утичу на легалне економске токове. Из тог разлога финансијске истраге треба развијати паралелно са истрагама предикатних кривичних дела, уз одговарајуће аналитичке капацитете и међународну сарадњу.

Регионална сарадња представља један од кључних практичних закључака рада. Њено унапређење подразумева бржу размену оперативних и финансијско-обавештајних података, ефикасну међународну правну помоћ, заједничке обуке, размену типологија и добрих пракси, као и координацију у предметима у којима се токови незаконито стечене имовине крећу кроз више јурисдикција. Само повезан систем може адекватно одговорити на транснационалну природу појаве.

Комисија налази да кандидат успешно разликује формалну усклађеност од стварне ефикасности. Савремени систем супротстављања прању новца не може бити оцењен само на основу текста закона, већ и на основу способности институција да препознају ризике, покрену поступке, обезбеде доказе, размењују податке, санкционишу одговорне и одузму незакониту имовину. Овај приступ је у складу са развојем међународних стандарда који све већу пажњу посвећују ефикасности.

Практична применљивост дисертације огледа се и у чињеници да су препоруке формулисане на више нивоа. На националном нивоу оне обухватају унапређење прописа, институционалне координације и техничких капацитета. На регионалном нивоу односе се на размену података, заједничке активности и усклађено препознавање претњи. На међународном нивоу наглашавају значај доследне примене стандарда *FATF*-а, препорука *MONEYVAL*-а и релевантног правног оквира Европске уније.

Комисија оцењује да дисертација отвара простор за даљи развој истраживачке агенде у области регионалне безбедности и незаконитих финансијских токова. Посебно су важна будућа истраживања виртуелне имовине, нових платних инструмената, употребе правних лица, стварног власништва, ризика у сектору некретнина, ефикасности одузимања имовине и начина на који корупција олакшава интеграцију незаконитог капитала у легалне токове.

Резултати истраживања могу бити коришћени приликом планирања јавних политика и утврђивања приоритета надлежних институција. Посебан значај имају за развој националних процена ризика, секторских анализа и акционих планова, јер указују на области у којима је потребно усмерити надзорне, аналитичке и оперативне ресурсе. Процена ризика не треба да буде једнократна активност, већ процес који се редовно ажурира у складу са новим типологијама, технолошким променама и резултатима рада институција.

Рад може послужити и као основ за развој система показатеља којима би се пратила ефикасност супротстављања прању новца. Поред броја пријава сумњивих трансакција, покренутих поступака и донетих пресуда, потребно је анализирати квалитет финансијских истрага, вредност идентификоване, привремено одузете и трајно одузете имовине, брзину размене података, поступање надзорних органа и степен отклањања утврђених слабости. Овакво праћење омогућило би прецизнију оцену стварне ефикасности система.

Резултати дисертације имају значај и за процес европских интеграција држава Западног Балкана. Усклађивање са међународним стандардима и правним тековинама Европске уније није искључиво формална обавеза, већ инструмент за јачање владавине

права, институционалног интегритета и економске сигурности. У том контексту, способност државе да ефикасно спречава, открива и доказује праће новца представља важан показатељ зрелости институција и њихове спремности да одговоре на сложене транснационалне претње.

Практична вредност рада огледа се и у могућности да се препоруке прилагоде различитим категоријама субјеката. За органе гоњења приоритет су финансијске истраге, аналитички алати и међународна сарадња; за надзорне органе процена ризика и циљане контроле; за обвезнике препознавање сумњивих активности, познавање клијента и стварног власника; а за доносиоце одлука унапређење прописа, кадровских капацитета и техничке инфраструктуре. На тај начин дисертација пружа основу за диференциран и практично применљив приступ.

Комисија оцењује да су препоруке кандидата реалистичне и засноване на резултатима истраживања. Оне не полазе од претпоставке да је могуће у потпуности елиминисати ризик, већ од потребе да се ризик благовремено препозна, процени и сведе на најмању могућу меру. Такав приступ је нарочито значајан у условима брзих промена финансијског тржишта, технолошког развоја и све сложенијих облика повезивања криминалних активности са легалним економским токовима.

6. Закључак

Комисија је пажљивим проучавањем израђене докторске дисертације кандидата Горана Лукића под насловом „Праће новца као претња Западном Балкану - случај Републике Србије“ установила да је у питању оригиналан, научно заснован и методолошки утемељен рад, урађен у складу са претходно одобреном пријавом теме. Кандидат је самостално и академски честито спровео истраживање сложене проблематике и пружио допринос бољем разумевању праћа новца као транснационалног безбедносног феномена.

У теоријском смислу, дисертација доприноси проширивању научних сазнања о вези између праћа новца, организованог криминала, институционалних слабости, економске стабилности и регионалне безбедности. У методолошком смислу, вредност рада огледа се у комбиновању анализе садржаја, компаративне методе, анкетног истраживања и факторске анализе. У практичном смислу, рад пружа смернице за унапређење правних, институционалних, оперативних и аналитичких механизма супротстављања праћу новца.

Кандидат је показао да праће новца није могуће свести на изоловану криминалну активност или искључиво финансијски проблем. Реч је о механизму који омогућава очување и увећање моћи криминалних структура, продирање незаконитог капитала у легалне токове, јачање коруптивних утицаја и слабљење институција. У државама Западног Балкана праће новца има изражену регионалну димензију, јер сличност предикатних кривичних дела, ризичних сектора, типологија и институционалних изазова захтева координисан одговор.

Резултати истраживања потврђују постављене хипотезе. Праће новца представља претњу стабилности и безбедности држава Западног Балкана; привидни краткорочни

економски ефекти не могу да умање дугорочне негативне последице по институције, финансијски систем, владавину права и безбедност; а унапређење превентивних и репресивних мера представља предуслов за заштиту легалних економских токова и одржив развој.

Комисија закључује да су теоријски, методолошки, научни и емпиријски стандарди писања докторске дисертације у целости испуњени. Обим примарних и секундарних извора, структура рада, аналитичка повезаност поглавља, примена упоредног приступа и емпиријско истраживање омогућили су кандидату да формулише релевантне закључке и препоруке. Постигнути резултати имају теоријску и практичну вредност.

На основу изнетог мишљења и позитивне оцене докторске дисертације „Прање новца као претња Западном Балкану - случај Републике Србије“, Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду да усвоји Извештај, образује Комисију за јавну одбрану дисертације у истом сазиву и одобри јавну одбрану ове докторске дисертације, те да своју одлуку упуту Већу научних области правно-економских наука Универзитета у Београду на одобрење.

У Београду, 23. јуна 2026. године

Комисија за преглед и оцену докторске дисертације:

Проф. др Драган Симић, редовни професор
Универзитет у Београду - Факултет политичких наука

Проф. др Марко Дашић, ванредни професор
Универзитет у Београду - Факултет политичких наука

Проф. др Вера Арежина, ванредни професор
Универзитет у Београду - Факултет политичких наука

Проф. др Горан Бошковић, редовни професор
Криминалистичко-полицијски универзитет у Београду